

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

A MAGYARORSZÁGI TANÍTÓEGYLETEK SZÖVETSEGÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Laptulajdonos:

A »NÉPNEVELŐK PESTI EGYLETE.«

Felelős szerkesztő:

LAKITS VENDEL.

Megjelenik e lap minden szombaton **Előfizetési ára:** Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. **Hirdetések** 2 has, petit-soronként 10 krral számíttatnak. **Kéziratok** a szerkesztőhöz (Budapest, III. ker. tanuló-utcai népiskola); **előfizetési pénzek**, reklamatiók sat. Weiszmann testvérekhez mint kiadókhöz (V. ker., Lipótváros, Ferencz-József-tér 8. sz.) küldendők.

A hivatalos tankerületi tanítótestületek mellett van-e szükség országos szövetségre is?

A magyarországi tanítóegyletek szövetségének alapszabályai azért nem nyertek a m. kir. belügyminiszterium részéről megerősítést, mivel: »ezen szövetségi tervezet a népoktatási törvényben alapot nem talál és az ezen törvény 147. §-ában említett szabályrendelet már 1872-ben kiadatott s az a törvény szándékának minden tekintetben megfelelővén, más ilyenmü szabályzatra szükség nincs.« Így szól a miniszteri leirat, mely szerint »a tervezett szövetkezet megalakulása megengedhetőnek nem találtatott.«

Feltéve, (de meg nem engedve) hogy a szövetségi tervezet a népoktatási törvényben alapot nem találna; elegendő ok lehet-e ez arra, hogy a szövetség betiltassék? Szerintünk legkevésbé sem. Hisz akkor csaknem minden egyesületet be kellene tiltani, mert azok közül csak egynehány talál alapot a törvényben; s még sem jutott eszébe eddigelé a magas kormánynak, hogy azokat működésüktől eltiltsa. Annál inkább sajnáljuk, hogy a tanítóegyletek szövetsége az, mely dacára, hogy törvényben gyökeredzik, még sem nyerhette meg a kormánytól kért bemutatási záradékot, sőt működésétől határozottan eltiltatott.

Meggyőződésünk szeint a népoktatási törvény 147. §-a értelmében s az annak alapján 1872. szept. 2-án kiadott miniszteri szabályrendelet s zellemében akart a szövetség működni, habár az alakulás-és tisztviselők választására nézve nem tartotta is mindenben szemelött a szabályrendelet betűit.

Magyarország községi, felső nép- és polgári iskoláinak tanítói kötelesek voltak a miniszteri szabályrendelet értelmében tanítói testületekké alakulni. Arra is köteleztettek, hogy országos tanítói testületet alakítsanak.

A tankerületek tanítói — némi vajadások után — testületté alakultak, megkezdették működéseiket s kisebb-nagyobb eredménnyel folytatják azt; az országos tanítói testület megalakítása azonban elmaradt, mivel azt »a vallás- és közoktatásügyi miniszter közvetett felhi-

vására« alakíthatták volna meg, a miniszteri »felhívás« pedig maig sem adatott ki.

Magyarország néptanítói tehát csak dicséretet és elismerést érdemelnek azért, hogy a mit a kormány ígért, elrendelt, foganatosítani azonban elmulasztott, azt ők — a községek és az állam pénztárának igénybevétele és megterhelhetése nélkül — saját jószántukból igyekeznek megteremteni; mert erős meggyőződésök, hogy ezzel a magyar haza szellemi és anyagi jólétét, a nemzeti nevelést mozdítják elő.

Ily meggyőződéstől vezéreltetve, a magyar néptanítók III. egyetemes gyűlése határtalan lelkesedéssel üdvözölte a szövetség eszméjét, megalakítását hön óhajtá s bizottságot küldött ki kebeléből, hogy a szövetség eszméjét mielőbb megtestesítse.

A végrehajtó-bizottság, mely a főváros tanfőuraiból választott, feladatához hiven teljesíté a reá bizottakat. Hogy működése — a szövetség megalakítására nézve — sikertelen maradt, annak legkevésbé sem a fővárosi tanítók okai.

Elérkezett az idő, hogy vidéki kartársaink is — a kik eddigelé nem tettek — tette buzduljanak s velünk együtt mindent megtegyenek a »Magyarországi tanítóegyletek szövetségének feltámasztása érdekében.«

»Tennünk kell; sokat, kevés idő alatt! A halhatatlan emlékü Eötvös József báró, első magyar közoktatásügyi miniszter mondá a fentebb idézett szavakat. Jegyezzétek meg hazám néptanítói! Egyetértés, egyesült erő s a munkában való kitartás biztosíthatja csak számunka a célt, melyet a tanító-egyletek szövetsége által magunk elé tűztünk, mely nem más, mint a magyar tanügy fejlesztése, a haza s az emberiség jólétének előmozdítása.

Tihanyi Béla.

Hogyan tanuljon a tanító ?

Diesterweg után közli : Winkler Vilmos.

(Vége.)

6. Valamely tantárgy tanulmányozásánál válasszunk magunknak rokonszélű barátot, egy vagy több tanulásra vágyó tanítványt, kikkel tárgyunkat kezeljük, megbeszéljük, átgondoljuk.

A tanulás-, azaz gondolkodás-, vizsgálás-, fürkészés- és tanításnak azaz közlésnek, magyarázásnak és gyakorlásnak mindig együtt kell járni, ha azt akarjuk, hogy a műveltség kellően terjedjen. Mi másból magyarázható az, hogy gondolkodó tanítók különösen azon tárgyakban, melyekkel foglalkozunk, feltűnő biztosságot s értelmet árulnak el, mint abból, hogy kényszerítettnek azokról beszélni s másokat azok felfogására kalauzolni?! Ezen viszony kényszeríti őket a tárgyat alaposan átgondolni, minden oldalról meg szemlélni s egészen hatalmukba keríteni.

Innen van, hogy csak akkor ismerjük fel határozottan saját tudásunk hézagait s hiányait, ha magáról a tudásról akarunk nyilatkozni. Ha a pusztá lassu gondolkodásnál megállunk, akkor a tárgy némely része homályosan marad. Azt hisszük, tökéletesen felfogtuk s mégsem uralkodunk fölötte. Csak akkor, ha szóbelileg kell közölnünk, ha a tárgyat más egyéniségéhez kell illesztenünk, ha ennek ellenmegjegyzéseit s kifogásait kell meghallgatnunk s megeafolnunk: csak a tanító s tanuló

kölcsönös hatása által válik a tárgy tökéletesen szellemi tulajdonunkká. Azért az, ki ezt saját tapasztalásból tudja, keresi az alkalmat, hogy a gondolatot el is mondhasssa.

Ez magasabb tevékenységet tételez fel, mint az, ha gondolatainkat csak papirosra teszszük.

Az élő szó által a gondolat maga is élővé válik. Azért a tanuló tanító iparkodjék maga köré gyűjteni törekvő barátokat s tanítványokat, hogy magát társaságukban tovább képezze. Kölcsönös adás-vevés jó ezáltal létre, ami a szellem legfőbb szükségleteihez s élvezeteihez tartozik. Az emberek társalgásában gyakran a legtriviálisabb üresség uralkodik, sok helyt aljasság s elgyengültség is; de szellemi közlések magasztosítják s fűszerezik az életet s a résztvevőket, más méltó emberi üditésekre s élvezetekre. Ha órákon át szellemivel foglalkoztunk, elő vagyunk készülve vig enyelgésre s a társasági érintkezés egyéb apróságaira.

Fölteszem, hogy a valóságos szellemi képzés végett történő összejövetelek résztvevőinek komoly szándékuk az »igaz« után való törekvés. Minden más, fájdalom, oly gyakran beálló egyenetlenségek ekkor maguktól elesnek: a gyengítő közönyösség, hű igazságoskodhatnámkodás, személyes érdekek előtérbe való állítása, büszke igények tekintélyre, a vágy mindenbe belebeszélni s más szomorú illetlenségek, melyek miatt nem egy tanítóegyesület, bár keletkezésével üdvös gyümölcsöket látszott ígérni, hajótörést szenvedett. Aki mindig önmaga akar a szóval élni, igényt tartva arra, hogy hatalmas dikciói előtt meghódoljanak, aki nézeteit megtántoríthatlan hittörvényként másokra erőszakolja, aki ellenszólást nem tud eltűnni s ebben saját személye megtámadását látja, szóval nem a tárgy az érdek: az nemesak hogy nem képes tanítóegyesületet vezetni, de egyáltalában bármely társaságnak nemtelen tagja. A nézetek különfélesége s az így keletkezett eszmecsere által mindenki más szempontból nézi az ügyet, mint ennek előtte; a nézet egyoldalúsága eltűnik s vele együtt a tévedés s a hóbort; a helyes nézet azonban marad, erősödik s terjed s saját nézeteink védelme s másokénak cáfolása szülte viták magukban véve nagy szellemi nyereségnek tekinthetők. Azért vélemény-eltérések, a vélemény kimondásának szabadsága s a szólásszabadság mindenütt nagyrabecsülendő s fentartandó.

Az angol Burke mondja: »Ki velünk birkózik, erősíti idegeinket s ügyességünket emeli. Ellenünk segítők. A nehézségekkel való jó hatású küzdelem arra utal bennünket, hogy tárgyunkkal szorosabb ismeretséget kössünk s kényszerít bennünket azt minden oldalról szemügyre venni. A fölületességet nem engedi meg.«

A szólásszabadság biztosítja a gondolkodás-szabadságot s a társadalom részére igazán értékesíti, anélkül azonban ez is eltűnik, vagy legalább rendkívüli módon kisebbedik, mert a gondolkodás funkciója inkább a nem, mint az egyén eredményének tekinthető. Azért tehát mindenek előtt a korlátoltság, mely az igazságoskodhatnámkodás-, a tekintélykövetelés-, idegen vélemények imádása s a másképen gondolkozó személyes bántalmazásában áll, távol legyen az emberi nem, s ifjúságának tanítóitól, mert tőlük többet követelnek mint másoktól: előítélet nélküli ítéletet s tiszta érdeket az igaz s ennek megvizsgálása iránt.

Egyszersmind iparkodjék mindenki azon szép s nemes adományra, hogy gondolatait szabad előadásban kifejthesse s felmerült ellenvetések

ellen megvédje, nem a védelem s a dialektika művészete végett, hanem az »igaz« végett. Azoknak, kik azt hiszik, hogy az igazat gondolják, de nem tudják kifejezni, mert hiányzik az alkalmas szó, vagy épen akkor nem találják, megbocsátunk a tévedésért; mert amit a gondolkodás terén nem tudunk kimondani, arról vagy egyáltalában nem gondolkoztunk vagy nem gondolkoztunk tisztán. Gondolat s szó ugy származik mint test s lélek, a szellem működése ugyanazon momentumában; az egyik nem jár a másik nélkül, ugy mint a földi életben nem jár a lélek a test nélkül, a test a lélek nélkül. Szóbeli előadásban való gyakorlás mindig a gondolkodási erőnek is gyakorlása s azért tanítóknak s azoknak, kik tanítók akarnak lenni, tanácsoljuk, hogy azon tárgyakat, melyeket szellemi tulajdonukká akarnak tenni, adják elő másoknak, vagy ami még jobb, másokkal való közös munkálkodás által keressék fel s dolgozzák fel.

7 Legyenek azon tantárgyak, melyeket tanítunk, olvasmányunk középpontja!

Mindenütt, hol egységre, összhangzatra, összefüggésre, haladó fejlődésre s a tökéletesség (viszonylagos) fokára akarunk szert tenni, kell középpontnak lenni, melyre minden, mint súlypontjára nehezdedjék.

Ezen közép vagy súlypontot a tanító tanszakában vagy tanszakaiban s azon tanításban találja, melynek életét szentelte. Ebben, működésének sikerében találja élete megelégedését. Azért erre kell vonatkoztatnia minden tettét-vettét fejlődésének s kiképzésének ösztönét is. Közvetlen hivatási teendői s üres idejének mirefordítása között ily módon a legillőbb összhangzat jó létre.

Fordítva is lehet eljárni s lehet szabad időnket oly teendőkre fordítani, melyek a főlethivatással nincsenek összeköttetésben; szabad óráinkban nyulhatunk tehát oly olvasmány után is, mely nem járul ennek előmozdításához, de ez által a derekasság (Tüchtigkeit) egyik lényeges élőmozdító eszközét elvesztjük. Nem mondom, hogy hébe-hóba nem volna szabad valamely könyvet csakis mulatás végett (de semmi esetre ugynevezett agyonütés végett) olvasni. Miért ne olvasnók Jókai, Jósika, br. Eötvös s Kemény regényeit, ha országszerte olvassák? S ki vetné meg Vas Gerebent, Madáchot, Szigligetit vagy Tóth Edét?! De azon olvasmányoknak, melyekkel rendszeren s elvből foglalkozunk, jellegkeli birni; annak, mint mondtam, az élethivatásra kell vonatkozni.

Olvasmány (Lektüre) alatt az irodalom azon részét értjük, melyet kiválasztunk magunknak, mulattatás, szelleműdítés s okulás végett. A tanító komoly foglalkozása az olvasást szükségessé teszi. Nem lehet folytonosan tanulmányozni, de azért ne fecséreljük el szabad óráinkat könnyelműen a kölesönkönyvtárak könnyű irodalmára. A komoly, lelkiismeretes s törekvő férfi ideje sokkal drágább, mintsem ilyesmire fordíthatná. Felteszem, hogy oly olvasókkal van dolgom, kik a tanórákban nemcsak tevékenyek, de produkálnak is, ha nem új gondolatokat, nézeteket v. eljárási módozatokat, melyeket előbb nem ismertek, mégis (produkálnak) a tanítóban új erőket vagy azokat megerősítik. Ilyen produktív tanításban áll a legnagyobb a mesterségből oktató tanító előtt egészen ismeretlen megelégedés. Az ily tanítás maga után bizonyos nemű kimerültséget hagy s a változtatás szükségességét. A produktivitás ellentéte a receptivitás; a kimerült tanító új anyagot akar magához venni, azt akarja, hogy mások adjanak neki valami újat. Hol vannak ezen mindig

készen álló barátok? A könyvpolcon állnak. Fáradtan felnyitunk jól ismert vagy új, célszerűen választott könyvet s már is érezzük a lélekre való jótékony hatást. Ki ne érezte volna már ezt éltetőleg? Nem akarunk amuszálni, nem is épen tanulni, mulatni s okulni akarunk; mulatni amennyiben okulunk s okulni, amennyiben mulatunk. Semmi sem mulattatja a tanulni s tudni vágyó törekvő férfit jobban, mint egy új gondolat.

Nem olvassuk azt, amire véletlenül bukkanunk, hanem válogatások vagyunk olvasmányainkban s tekintettel vagyunk életünk összcéljára.

Különösen áll ez a tanítónál a nevelési munkákát illetőleg. Tudom, mennyire megijed a fiatal ember, ki a tanítói hivatalba lép, ha a paedagogiai munkák hosszú lajstromát végig olvassa; de megnyugtatom őt, amennyiben megsugom neki, hogy igen sok belőle olvasmány, melyekre üres idejét fordíthatja s mondhatom, hogy az ily olvasmány nem fárasztó munka, hanem üdítésül s okulásul szolgál. Ilyenek pl. Jean Paul, Salzmann, Necker, Saussure asszony, Pestalozzi s Rousseau egynémely iratai stb. s egyáltalában minden életrajz. A tanító ezeket érdeklélve olvassa, pszichológiai könyveket is, de ezek nem használnak, hanem ártanak, ha nem szolgálnak alapul pszichológiai képzetek. Csak ha saját megfigyelésből elég gazdag anyagot nyertünk, melynek megszerzéséhez a képző-intézet anyagot nyújt, csak akkor használhatunk sikerrel pszichológiai tankönyvet. Az elmélet e tények általánosítása; először a gyakorlat, azután a tudomány. A tanító pszichológiai ismeretének együtt kell járni paedagogiai megfigyelésével. A kinek szeme erre eléggé megelekedett, az soha sem öregszik meg, az a gyermekvilágban naponként nemcsak alkalmat talál érdekes s tanulságos megfigyelésekhez, hanem a fent elősorolt paedagogiai iratokat a legsikeresebb eredménnyel olvassa. Röviden: mindennek együtt kell járni, a szabad időbeli munkásságnak olyannak kell lenni, hogy a komoly munkaóráknak kedvezzen s ezeket emelje; a tanító hivatala legyen, minden tettének-vettének középpontja; vele megy a tanítóegyesületbe, vele kel fel, vele fekszik, ő irányozza olvasmányát; vérévé válik.

Legyen elég az eddig közölt tanács, megjegyzés s intés. Egyet-mást lehetne még hozzátenni, de a gondolkodó fő maga megtalálja, nevezetesen azt, ami egyéni szellemművelődését elősegíti. Nem minden áll mindenkire nézve s nem illik mindenkihez; az azonban mégsem aggaszt engem, hogy ezen követelések összesége az iparkodó ifjút s férfit visszajesztenék.

A szellemművelődés utáni törekvés igazán komoly dolog, mert magával az életcél elérésével esik össze. De a bátor ifjú szellemet ez nem hangolja le, sőt inkább a benne szunnyadó erő megelevenedik s fokozódik azon gondolat által, hogy csakis önmegerőltetés, csak a szellem bátorsága által, nem pedig óhaj és sóhaj által lehet a szellemművelődés birodalmába behatolni. Az emberiség magaslataihoz nem vezet sik ut, melyen sóhajtozva, álmadozva, képzelődve s ábrándozva célunkat elérnők; a magaslatokat lassanként s pedig megerőltetéssel kell megmászni. Ez még a szellemóriásoknak is nagy munkába került. Annyival inkább szól nekünk kis szellemeknek azon intés, hogy legyünk vigak s éberek, hogy addig, míg nappal van számunkra, azon széles róna fölé emelkedjünk, melyen nemünk nagy része, fájdalom, üggyársaink egy része is éledel; iparkodjunk elérni a világosság fényében tündöklő magaslatokat!

Elemi tanügy a párisi világtárláton.

(Békey Imre min. osztálytanácsos és budapesti tanfelügyelő után)

X.

A kisednevelés körébe vágó tárgy kis számmal volt a tárláton Ausztria által kiállítva, s ezek is, miután sem újdonság, sem egyéb kiváló tulajdonuk által nem váltak ki az általunk már jól ismertektől, külön ismertetésre vagy felsorolásra nem méltathatók.

Hasznosb szolgálatot vélünk tenni az ügynek, ha az osztrák birodalom kised óvodáinak szervezetét ismertetjük meg; de ezt is csak kivonatban, mert bővebben a tér szűke miatt nem tehetjük.

»Bécsben 1830-ban nyílt meg az első kisedóvoda Lindner nevű római katolikus plébános és Wertheimer József fáradozásai folytán.

Az osztrák kormánynak legelső rendelkezései e kérdésben 1832. evről valók; de ezek szerint az óvodák csak magánjellegű intézeteknek nyilvánítottak, s a közigazgatási hatóságoknak csak azon jog vala megadva, hogy ily intézetek felállíthatását engedélyezhették. De ez óvók alkalmazása és annak megítélése, vajjon ezek birnak-e az óvásra kellő képesítéssel, egészen a magánosok, az illető egyletek böles belátására vala bizva. Ezek pedig jobbadán már eleget vélték tenni feladatuknak azáltal, ha egy ilyen-olyan helyiséget kibérelvén, abba ugynevezett óvónőket állítottak, s kiknek minősítésüket illetőleg elégségesnek tartatott az, ha szelidséggel és türelemmel bírtak.

Egy Fröbel Frigyesnek kelle születnie, hogy a gyermekóvás áldásos reformot nyerjen. Ezen nevezetes férfiú 1840-ben nyitá meg »gyermekkert« címén intézetét.

Az osztrák óvodák és gyermekkertek egy 1872. évben dr. Stre-mayr közoktatási miniszter által kiadott szabályzat által rendezettek, s addig egészen magán jellegűket elvesztvén, mintegy hivatalos létezési illetőleg létezhetési jogcimet nyertek.

Ezen intézetek eszközei: oly foglalkozások, melyek a teremő és alakító szellemet s az öntevékenységet előmozdítják; a tárgyakkal s főleg képeknek szemlélése és megbeszélése, mesék és versecskék, könnyű kerti munkák; kiemelendő, hogy minden iskolaszerű tanítás szigoruan tiltva van.

A gyermek 3-ik életévének betölte előtt fel nem vehető — az óvoda különben senkire sem kötelező — s 6-ik évének elértekor rendszer iskoláztatás végett abból eltávolítandó; kilépése bármikor megtörténhet.

Vannak nyilvános és magán jellegű óvodák.

A gyermekek naponta összesen legfeljebb 5 órán át tartalnak az óvodában. Egy óvora 40-nél több gyermek nem juthat.

A gyakorlati nevelést csak az óvó teljesítheti, a felügyelőnő csak a szükséges szolgálatot végzi; utóbbinak testi épségét, értelmes voltát és erkölcsiségét szintén igazolni kell.

A felügyeletet az óvodákra, gyermekkertekre a fentartókon kívül hivatalosan a kerületi tanfelügyelő, főleg a paedagógiát és diadektikát illetőleg, egyebekben pedig a helybeli és kerületi isk. hatóságok teljesítik. A helybeli isk. hatóság jogositva van szelesebb és mindennapi fel-

ügyelés szempontjából női bizottmányokat is alkotni, melyek előbbinek javaslatokat is tehetnek.

Nem szabályszerint berendezett, vagy vezetett, vagy veszélyes tendenciákat követő óvoda az országos iskolai hatóság által beílltható.

A tanító-képezdékben a leendő óvó- vagy gyermekkertésznők részére külön egy éves tanfolyamok nyittatnak, melyekben azonban 40-nél többen nem vehetnek részt. A felvételhez a 16-ik korév elérte szükséges; de 30 éven felüli egyén már fel nem vehető. Egyebeken felül megkivántatik, hogy a felveendőnek zenei hallérzéke és énekre jó hangja legyen.

Tantárgyai az óvodai tanfolyamnak: 1) paedagogiai az óvodákra vonatkozólag; 2) utmutatás az óvodai gyermekjátékhoz; 3) nyelvtan, és az óvodákban előforduló themák ismerete, pl. olvasási és fogalmazási gyakorlatok; a természettárgyainak és képleteinek mikénti előadására vonatkozó utasítások elsajátítása stb. 4) mértani alaktan és rajz, de csakis az óvoda szükségleteire vonatkozólag; 5) ének; 6) torna. Végül gyakorlat az óvodákban a kezés évén át. A tanterv a közoktatási miniszter által állapittatik meg.

Legvégül még mint fontos és a köznevelés általános javítását és terjedését célzó szervezeti íszabályt felemlitjük azt, hogy elemi leány-, nép-, valamint polgári iskola tanulói a lehetőséghez képest a gyermekkert játékaínál és egyéb foglalkozásainál részvételre hivatnak fel, és minden vezető, óvó- vagy gyermekkertésznő fel van jogositva arra is, hogy a tanköteles korból már kilépett leányoknak a tetmészetes gyermekneveléstől utmutatást, illetőleg ennek alapján a megtanulás eredményéhez képest bizonyítványokat adhasson.

Nálunk még sem fönt sem alant nem tudják felfogni, mennyire szükségesek az óvodák s a bölesödék; nem gondol rá senki, vagy — suum cuique — csak igen kevesen, hogy hány ember-élet esik áldozatul, s hány nyomorék szomoru tanujele hazánkban annak, hogy a gyermekekre, a kisedek-, esesemőkre sokszor és sokaknál annyi gond sem fordittatik, mint az állatok sarjadékaira! Szomoru, de igaz!

Midőn este a napszámos fáradtan haza jó, gyermekét szemevilágától mrgfosztva találja otthon a nap hevétől, mert a másik kis gyermek, ki házórzőül maradt hon, nem jól vigyázott reá; másiknak lábain megy át a kocsikerék; majd meg mákonynyal, pálinkával segítik elő Morpheust mesterségében. És mindez nem fordulna elő, — legalább oly gyakran — ha bölesődeink, kised-óvodáink volnának.

Murányi Kálmán.

T Á R C A.

Vasuti dolgok ismertetése — az iskolában.

(Folytatás.)

Ezen utas 4 vaspályán megy át a következő rendben:

1. Marosvásárhelytől—Gyulafehérvárig, a Magyar állam vasut keleti vonalán, melynek hossza 144 klmtr.

2. Gyulafehérvártól—Aradig, az Első erd. vasuton, mely két állomás egymás közti távolsága	220 klmtr.
3. Aradtól—Temesvárig. Az arad-temesvári vonalon, melyet jelenleg a Tiszavidéki vasut kezel, hossza	58 klmtr.
4. Temesvártól—Budapestig az osztr.-áll.-vasp. társaság délkeleti vonalán, melynek távolsága	303 klmtr.
	Összesen 695 klmtr.

A 19 kgr. sulyu podgyászért a 4 vaspályaintézet mindegyikének egy váltott menetjegy után csak 7 kr. kezelési illeték jár ugyan és így ezen nagy távolságra, mely többet tesz ki mint 70 mrtföldet, összesen $4 \times 7 = 28$ kr. kellene fizetni; minthogy azonban 6 menetjegy váltatott, köteles az utas a váltott menetjegyek darab száma után a 7 kr. kezelési illetéket minden egyes vaspályarészére megtéríteni, tehát 6×7 kr. = 42 krra felvételi, 42 krt az első csatlakozó, 42 krt a második csatlakozó és végül 42 krt a leadó vaspályára számára fizetendő. Összesen 1 frt 68 kr.

Ezen 6 menetjegy után joga és igénye lett volna azon utasnak 150 kgr. sulyu podgyászt szállítani s mégis csak a fenti összeget fizette volna érte.

3. Példa. Egy utazó 3 bőröndöt ad fel 36 kgr. összsulylyal Pozsonyban Budapestre. 1 menetjegygyel, mit fizet érte?

Pozsonytól Budapestig a távolság 221 klmtr. Leszámítva a 36 kgr. sulyu podgyászból az egy váltott menetjegy után járó 25 kgr. szabad sulyt még fennmarad 11 kgr. ugynevezett tulsuly, 11 kgr. tulsuly 0.2 métermázsának számítatik (vagyis annyi, mintha 20 kgr. volna) és ezen tulsuly után fizeti az utas a podgyászdíjtételt.

A kiszámítás most már ugy történik itt is, mint a személymenetjegyek kiszámításánál mondva volt, t. i. a nevezett távolságot sorozzuk a podgyászdíjtétellel s azután az így nyert összeghez adjuk még a mellékilletékeket.

Tehát: $221 \times 0.2 = 44.2$ kr.

Ez összeget ismét 2-vel sorozva, mivel a tulsuly 0.2×44.2 kr lesz a nyert összeg	88.4 kr.
Hozzáadva a 10% szállítási adót és a	8.8 kr.
1 menetjegy után járó kezelési illetéket, végül	7.0 kr.
a kincstári bélyegilletéket	5.0 kr.

Összesen 1 frt 09.2 kr.

vagyis a total összeg 1 frt 10 kr mivel tized krajcárok egy egész krajcárnak számítatnak.

(Folyt. köv.)

Könyvismertetés.

»Magyar nyelvtan. Olvasmányokkal, gyakorlatokkal és ismétlő kérdésekkel az elemi népiskolák felsőbb osztályai, ismétlő és ipariskolák számára, írta Mártonfy Márton. Kiadó Maurer Adolf könyvtáros Kasán. Ára 60 kr.

Kezembe jutott Maurer Adolf kiadó urnak ezen mű terjesztése és elfogadása érdekében a népiskolai igazgatóságokhoz f. évi augusztus 15-én kelt felhívása, melyben nem kevesebb mint 8 lapból — és pedig

ezek közt 2 szaklapból — idéz a műre vonatkozó bírálatot s ezeken kívül ismét 12 lapot sorol el névszerint mint olyanokat, melyek — mint mondja — »hasonló kedvező ajánlattal ismertetik e könyvet.« Csodálható-e, ha ennyi ajánlat mellett érdeklődéssel s bizonyos örömmel vettem föl a könyvet, erősen hívén, hogy oly művel lesz dolgom, mely a kíváncsúnak minden tekintetben megfelel.

El kell ismerni, hogy a t. szerző otthon van tárgyában s ismeretei a [nyelvtudomány színvonalán állnak teljesen; módszere igen helyes, nem elvontan, de gyakorlatilag tanít: elemez, felbont és magyaráz, s mindezt példákon eszközli és csakis mikor már példákon észrevetette, felfogatta a szabályt vagy a közlendő ismeretet, azután állítja össze, öltözteti ruhába és gyakorolja be, mely utóbbira folyton nagy gondot fordít, miért minden szakasz végén ismétlő kérdéseket alkalmaz.

Ismereteinek alapja a mondat, amint ezt a legjobb nyelvészek nem régen megállapították. A mondatból fejt ki mindent és pedig nem gépszerűleg, logikai rendben. Mindezen szép tulajdonságai dacára van e könyvnek egy igen nagy hibája, melynek következtében a népiskola elemi osztályaiban nem használható. Ezen hibája pedig a tulterjeszkedés.

De nem is lehet ez másként. Szerző ugyanis a címlapon maga bevallja, hogy könyvét az elemi népiskolák felsőbb osztályai, továbbá az ismétlő- és ipariskolák számára írta.

Lehetséges-e ez egy és ugyanazon könyvben? Szerintem nem lehetséges, mert az elsorolt tanintézetek nem egyfokúak, nem egymás mellett, hanem egymás fölött álló népiskolai intézetek és mint ilyen, mindegyik más-más céllal bír s a feldolgozandó tantárgy terjedelme különböző.

A t. szerző hármast tűzött maga elé, akarata ellenére ide-oda kellett tehát jutnia, a hova jutott, t. i. hogy módosítás nélkül nem egészen célszerű sehol.

Hogy az elemi iskolában miért nem, már fentebb említém; az ismétlő-iskolában nem, mert ez sem olyan intézet, mely valamely tantárgyat elülről kezdene.

Legjobban megfelel tehát az ipar- és polgári iskola igényeinek; de ezeket illetőleg ismét kívánatos volna, hogy a gyakorlatba fölvetett példák, elbeszélések, itt-ott az említett iskolák növendékei értelmi képzettségének megfelelőkké alakitassanak át.

Hogy mennyire túlhaladja a népiskola elemi osztályai tananyagának körét, eléggé mutatja pl. az, hogy az igéket a 4. osztályban 16 lapon keresztül tárgyalja; később a mondat határozóját nem kevesebb, mint 21 lapon át ismerteti, a jelzőt pl. 7 lapon stb.

Igaz, hogy figyelme kiterjed mindenre; így pl. a mondathatározóknál megkülönbözteti a hely-, idő-, állapot-, mód-, ok-, célhatározókat, az állapothatározókat ismét állapot-, eredet- és véghatározókra, ez utóbbinál ismét külön rendbe sorolja a részeshatározókat; elmondja, hogy minden egyes határozóul micsoda raggal állnak a szók stb.

Később elmondja a fő- és mellékidők, továbbá a különféle igemódok mikori használatát. Azt hiszem, könnyű belátni, hogy az ily apró részletekbe való bocsájtkozás nem az elemi népiskolába való.

Nem engedi ezt meg sem az iskola köre, sem a tanulók értelmi fejlettsége. De mit is csinálna tulajdonképpen a középtanoda a nyelvok-

tatással, mi képezné ugyan tananyagát, ha az elemi iskola már ily részletekbe bocsájtkoznék? »Aki sokat markol keveset szorit« — mondja a közmondás. Inkább keveset tehát, de jól, alaposan, mint annyi mindent részletesen ugyan, de hézagosan.

(Vége következik.)

Egyleti élet.

A »pest-pilis-solt-kiskunmegyei közs. tanítótestület« szept. 8-án tartotta a városház tanácstermében évi közgyűlését, melyre a megyéből is szép számmal jelentek meg a tagok, kik egyrészenek Kecskemét városa a Beretvás-féle vendéglőben adott szállást. A gyűlésen először is Tóth István tanácsos üdvözölte a város nevében a tanítótestületet; Samu József képezdei igazgató pedig megköszönte a város szives vendégszeretetét.— Ezután Böszörményi Mihály elnök tartotta megnyitó beszédét, melyben, a járási körök megalakításáról beszámolván, igen melegen emlékezett meg az év alatt elhalt kartársakról; ezeknek emléke a jegyzőkönyvben is megörökítettetett.— A gyűlés további folyamában elhatároztatt, hogy kérvény intéztessék a miniszteriumhoz a tanítói nyugdíj-szabályzatok pontos végrehajtása ügyében, minthogy több községben nem adnak nyugtát a tanítóknak a befizetett nyugdíjilletékről, sőt némely helyen el sem fogadják a pénzt; határozatott továbbá, hogy a testület belép az országos tanítói szövetségbe, a népnevelés minél nagyobb felvirágoztatása céljából; és a közgyűlés jövőre július hó elején fog megtartatni. Samu József képezdei igazgató rögtönzött, de igen sikerült előadást tartott a földrajz tanításáról; végre Mocsáry Gerő és Szondy János képezdei tanárok vállalkoztak, hogy a jövő közgyűlésen paedagogiai értekezést fognak tartani.— Gyűlés után társasbéd volt, a helybeli tanítók közül többen kivonták belőle magukat. Ebéd után megalakult a tanítói önszegélyző-egylet, melylyel talán, ha ugyan a tanítók felfogják saját érdekeiket, sikerülni fog lassanként véget vetni azon lelketlen uzsorának, melyet némely helybeli uzsorások a tanítói nyugtákkal üznek.— Általában az egész gyűlés azt a benyomást tette, hogy ezentul talán nem lesznek e gyűlések oly meddők, mint eddig voltak. Adja Isten!

A siklós-vid.-tanító-egylet 24-én tartotta őszi ülését Siklóson. Tárgysorozat volt: 1. Gyakorl. tan. a természettanból. (Pammer) 2. Magyar nyelvtanból. (Schlesinger) 3. Földrajzból. (Zágonyi) 4. Értekezés az alaki nevelésről. (Király). 5. Elnöki és pénztárnoki jelentés. 6. Indítványok.

A gyakorlati előadásokra vonatkozólag megjegyezhetem, miszerint azok nem voltak kielégítők. Igaz, hogy a reájuk alkalmazott kritika azon alapra helyezkedett, melyről a modern paedagogiának megfelelő ilynemű gyakorlati előadásokat kell bírálni. Hogy mik voltak ezen hibák, elmondottuk a gyűlésteremben nyíltan, őszintén. Reméljük, hogy a jövőben örvedetesebb véleményt nyilváníthatunk s akkor bővebben nyilatkozunk.

Szóba jött a szövetség ügye s a somogymegyei tant. a többi egyl. intézett fölhívása. Az elsőre vonatkozólag határozatott, miszerint az elnökség megbizatik, amint a központi választmány valami lépést

tesz, azonnal vagy ő intézkedjék, vagy bizottsági ülést hívjon egybe. A másodikra vonatkozólag egy bizottság (Pammer, Schlesinger, Király) küldetik ki, mely az illetékes helyre küldendő kérvény elkészítésével megbíztatik.

Az értekezleten jelen volt mindvégig S a l a m o n József tanf. ur. Sőt megígérte, hogy el fog jönni máskor is. Ez által ügyünk iránt, mely érdeklődésének s a gyakorlati előadásokra vonatkozó véleményeivel, kritikájával szakavatottságának és paedagogiai ügyességének adta fényes tanujeleit. Sok ily derék tanfelügyelőt hazánknak.

Király K.

Jegyzőkönyvi kivonat a fővárosi VIII ker. tanitói kör 1879. szept. hó 25-én tartott tisztújító gyűléséről.

Elnök: Kálnay Nándor; jegyző: Lehel Pál.

Elnök megnyitó beszédében szívélyes szavakkal üdvözli az egybegyűlt tagokat s Fettich Károly kartársunk s a kör egyik legmunkásabb tagjának szomorú kimultáról fájdalomtelt szívvel emlékszik meg, egyuttal indítványozza, hogy a kör, ezen vesztesége feletti fájdamát jegyzőkönyvileg örökítse meg. Elfogadtatott.

Elnöki jelentés után, mely helyeslő tudomásul vétetett, elnök maga s tisztársai nevében az eddigi bizalmat megköszönte s az új tisztikar megválasztására szólítja fel a kört.

Jablonsky Nándor korelnök s Lehel P. korjegyzősége mellett a titkos szavazás megejtetvén, az új tisztikar következőleg alakult: elnök: Kálnai N.; alelnök: Jablonszky N.; I. jegyző: Lehel P.; II. jegyző: Gressler M.; pénztárnok: Spanberger A.; bizottsági tagok: Körmeny Gyula, Kilicsuk L.

A gyűlés további folyama következő:

1. Adámy B. indítványa, miszerint boldogult Fettich K. temetésére vett koszorura a kör tagjai közt egyült összegből fennmaradt 14 frt 36 kr. Fettich özvegyének adassék, Barcen J. módosítványával akként fogadtatott el, hogy a fentemlített összeg a főv. tantestület által özv. Fettich Károlyné javára kibocsájtandó gyűjtőívre vezetessék át.

2. Jablonsky L. indítványa folytán a két bizottsági tag utasított a főv. tantestület választmányánál odahatni, hogy a legközelebb tartandó tantestületi közgyűlésén a »Temetkezési egyesület« ügye tárgyul tűzessék.

3. Legközelebbi körülés f. é. november havában tartatik, mely alkalomra Adámy B. boldog emlékü Fettich Károly életrajzát fogja elkészíteni, Gressler M. k. a. pedig próbaelőadást tartand.

Lehel Pál, körjegyző.

L e v e l e z é s.

S z e g v á r, (Csongrádm.) 1879. aug. hó.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Azokhoz, miket e becses lapok 31-ik számában, községünk névelésügyi állapotáról megírtam, tek. Szerk. ur fölszólítására, még a következőket látom szükségesnek elmondani; — iparkodván ezen leve-

lemben is kiemelni azon mozzanatokot, mik a tanügy fejlesztésére törek-
szenek, de nem hallgatva el egyszersmind oly intézkedéseket vagy dol-
gokat sem, melyek azt lassu haladásában meggátolják.

A tanítók fizetései a következők: a belső III. IV. osztálybeli
tanítóé 315 frt készpénz, 15 hold szántóföld, két szoba s a hozzá tartozó
melléképületekből álló lakás kerttel; a belső leányosztály (kántor-)tani-
tóé 105 frt és 15 hold föld (ezenkívül a kántorilleték); a külső vegyes
osztály tanítóé 315 frt, 15 hold föld, egy szoba s melléképületekből
álló szabad lakás; az árpolda-helyiségi fitanítóé 315 frt, 40 frt lakbér és
40 frt az ismétlő-iskola tanításért; az ujfalusi tanítónak 315 frt, 40 frt
lakbér és 10 (!) frt a tornatanításért. A tanyai kontár tanítóknak ad az
előljáróság egyenkint 100—100 frtot, levonva ebből az iskolahelyiségi
árendát és a fűtési átalányt; ezenkívül kapnak a tanyai szülőktől, a
kiknek gyermekei iskolába járnak, egy kis gabonát, szóval: a miként a
bérbe fogadás megtörténhetik.

Látszik tehát ebből, mily aránytalan a tanítók javadalmazása,
mikor a munka meg egyenlő. És ez, szerintem, nem csekély befolyással
van a nevelés-tanítás eredményére, mivel azon állomásoktól, melyeknek
díjazásából a 15 hold föld elmarad, ha nincs kilátás előléphetésre a
majdnem még egyszer oly jó fizetéssel járó iskolákra, csakhamar odébb
áll a tanító, a mint hogy meg is történt, hogy az ujfaluusi iskolának egy
tanéven át 3 tanítója is volt.

Iskoláink községiiek, mindazonáltal a római kathol. vallástant
eddig a tanítók tanították és magyarázták; a tanoncok minden vásár-
és ünnepnapon (a két belső iskolából tavasszal, nyáron és ősszel min-
dennap reggel) a templomba s egyéb alkalmakkor pedig a processiókra
vezették.

E tekintetben azonban haladásnak volna tekinthető tisztelendő
káplán urnak, az iskolaszék f. hó 9-én tartott ülésében tett azon ígérete,
(csak azután ígéret ne maradjon) miszerint az ujfalusi és tanyai iskolák
kivételeivel, a többi iskolákban, a jövő tanévben, ő fogja a hittant
tanítani.

Megjegyzendő, hogy eddig csak a vizsgálatokon volt szerencsénk
a tisztelendő urakat az iskolában láthatni.

Haladásnak mondható tanfelügyelő urnak legközelebb az iskola-
székhez érkezett azon utasítása is, melyszerint ezután az iskolaszék
jelentést tenni tartozik minden hónapban arról: mily eljárást követett az
előljáróság, a hozzá beterveztett mulasztó tanköteleseknek iskolabajá-
ratása iránt.

Azonban, míg ezen intézkedést, mely a tanügy fejlesztését célozza,
örömmel jegyezzük fel, addig nem győzünk eleget csodálkozni s egyuttal
sajnálattunknak kifejezést adni a fölött, hogy tanfelügyelő ur a tanyán
működő kontár tanítókat továbbra is megengedi; a mennyiben egyik
helyett, kit az iskolaszék, a múlt levelemben is említett okoknál fogva,
az előljáróságnál elmozdittatni kért, egy ujnak — persze a másik ket-
tőhöz hasonlónak — fölfogadását elrendelé.

Szomorú dolog ez, ha meggondoljuk, mily lealacsonyító befolyás-
sal bir az ily intézkedés a többi rendes tanítók tekintélyére nézve ugy
a köznép, mint a nép vezérei, de maguk az iskolás gyermekek előtt is,
— s mily hátramaradás háramlik ez által népnevelésügyünkre . . . . .

Mert tudni kell azt, hogy nálunk legtöbb jobbmódu lakos, kinek tanyája van, csak addig járattja gyermekét a községbeli iskolákba, míg valamennyire megtanul írni, olvasni s egy keveset számolni (hisz' ugy sem kell a falusi gyermeknek egyéb — mondják) s azután, mikor már a 3-ik osztályba (sokszor csak a másodikba) kerülne a növendék, kiviszik a tanyára s ott járattják tovább oly időben, mikor nem vehetik hasznát; de ha szükség van rá, itt a gyermek mindjárt kéznél van a szántáshoz, acatoláshoz, jószágőrzéshez stb. Ebben rejlik oka azután annak, miért van, hogy míg az I. II. osztályu tantermek zsufolva vannak 100—120 tanulóval, addig — mint egyszer az érdemes előljáróság megjegyze — csak egy kong a III. IV. osztály 20—30 tanulótl.

Mint főnebb olvasható, van nálunk ismétlőiskola is, melyben, a törvény szerint, téli időszakban 5, a nyári évszakban pedig 2 órán át oktattatnak a 12—15 éves fiu tankötelesek. Tanittatik a torna is. A házi ipar és női kézimunka oktatására is felhivta már a köz. biz. az iskolaszéket; de ezen oktatásnak iskoláinkban való behozatala nem egyébb eddig pium desideriumnál.

Mult levelemben érintém, hogy az iskolaszék az előljáróság útján megkereste a képviselőtestületet, miszerint az ujfalusi iskola építésére évekkkel ezelőtt beszédett, de más célra szépen el is költött 1500 forintnak még hátralevő részét (500) az iskolaszék pénztárába rövid időn tegye át, hogy ezen összeg is, addig, míg az építetéshez hozzáfoghatni, kamatoztathassék. Ha ezen összeg akkor mindjárt (7 évvel ezelőtt), mikor a lakosságtól befolyt, illetékes helyére adatott volna át, mennyire szaporodik ez ideig kamat-kamatjával együtt, nem nehéz kiszámítani. — És ha ezen összeg a jövő tavaszra, az iskolaszéknek iskolaépítésre fordítható pénzével s a már részben 2, részben 1 év óta befolyt vagy befolyandó kamattal együtt a 2000 frt maximumot eléri is, hogy épített abból az iskolaszék most már nem egy, hanem 3 iskolát a megfelelő tanítói lakkal együtt? . . .

Mondják: majd folyamodik a község államsegélyért (már egy 6 év óta mindig készül folyamodni) s a külső vegyes iskolaépületet meg pénzzé teszi (1000 frtot). Igen, de csak két iskolának és tanítói laknak fölépíttetése, a beadott terv szerint, circa 5000 frtba kerülne. Meg azután bizonyos-e az, az államsegély épen most, midőn Szegeden stb. oly sok iskolaépület hever romban, melyek csakis az államsegély igénybevételével építhetők föl?

De nem folytatom tovább. Reméljük. Jobb remélni ugyis; remélni, hogy kapunk államsegélyt s hogy majd előljáróink is be fogják látni, miszerint »a népnevelés az állam boldogsága«, meg fogja érteni korunk intő szózatát s ha nem is első, de második föladatának fogja tekinteni a jövő nemzedéket művelni és iskoláit jobb karba helyezni; Adja Isten, hogy ohajunk mielőbb teljesüljön, miszerint nemsokára elmondhassuk községünkről nemesak azt: »szép megyeházzal stb.« — hanem: célszerű, jól berendezett iskolaépületekkel és virágzó népneveléssel.

Irodalom.

— **Előfizetésre felhívás** »Protestáns Pap« című szakközlönyre. Megjelenik minden hónap elején, két nagy 8-ad rétű iven. Közlünk benne egyházi beszédeket, beszédvázlatokat, szószéki írásmagyarásokat imákat, tekintettel az egyház évszakra. Előfizetési díj: Egy évre 4 frt, félévre 2 frt, negy.évre 1 ft. Gyűjtőknek 10 után egy tiszteletpéldány. Az előfizetési pénzek a »Protestáns Pap« szerkesztő-kiadóhivatalához küldendők Kölesdre (Tolna vm. pósthely). Kétszázötven előfizetővel a vállalat okt. 15-én az első számmal megindul; ha számuk netalán ezen alul marad: a pénzt okt. végéig visszaküldjük. Kölesd, aug. 25. 1879. Tisztelettel Lágler Sándor, ev. lelkész. Kálmán Dezső, ev. ref. lelkész.

— **A magyar nyelv** tanítása másajku iskolában. Irta Serlegi Ignác. Ára 20 kr. Megrendelhető: Gintz Jakab urnál (Budapest, VI. ker. sugár-út 13. sz.)

— **Gyakorlati rajzminták** a népiskolák III. osztálya számára. Az új miniszteri tanterv alapján összeállította Weinberger Alajos, főv. tanító. Ára egy-egy füzetnek 15 kr. Megrendelhető a szerzőnél VIII. kerület bérkocsis utca 41. sz. a. Budapesten.

— **Apollo** zenemű-folyóirat zongorázók és énekesek számára. Megjelen minden hó 1-én. Előfizetési ár: egész évre 6 frt. Egyes szám ára 1 frt. Szerkeszti és kiadja Fellegi Viktor, VIII. évfolyam. Szept. havi füzet.

— Pirnitzer Frigyes mű- és hangjegykereskedő s zongoraterem-tulajdonos kiadásában jelentek meg a következő művek: **Két eredeti magyar dal.** 1. Nincs e földön bubátnál egyebem. 2. Szelid szellő fű a mezőn. Énekhangra zongora-kisérettel szerzé: Beliczay Gyula. Ára 80 kr. — **Ein Albumblatt,** zongorára szerzé: Gobbi Henrik. Ára: 1 frt 5 kr. — **A plos bugyelláris** zongora-kisérettel alkalmazta: Altschul Rezső. Tartalma: 1. Zöld leveles diófa. 2. Az én uram akaratos. 3. Fősvény az én uram szörnyen. 4. Rózsabokorba jöttem a világra. 5. Fekete szem éjszakája. 6. Ilyen olyan kis legénye. 7. Érett a buza. 8. Piros, piros, piros. 9. Zsindelyezik a kaszárnya tetejét. 10. Azt kérdezi. Ára 1 frt.

— **Eredeti népdal.** 1. Maglai dal. 2. Tele van az orgonafa. 3. Szeretném itt hagyni. 4. Be sok csillag ragyog. Szerzé Huber Jenő. Ára 1 frt. — **Stuf aus Bosnien,** polka-mazur. zongorára szerzé: Pejakovits L. Ára 50 kr. — **Magyar ábránd,** 1. »Nincsen anyi tenger csillag az égen. 2. Fogadásom tiltja szeretni. 3. Ha bemegyek. 4. Huzzad csak 5. Nagy az én rózsám ereje című népdalok felett. Zongorára szerzé. Székely Imre. Ára 1 frt 50 kr.

Iskolai értesítők.

31. A dévai m. kir. állami tanítóképzede az 1877/8. és 1878/9. tan évekről kiadott értesítőjét az igazgató-tanács megbízásából szerkesztette és jóváhagyása után kiadta Sándor Domokos, igazgató, Tanári, tanítói és hitoktatói személyzet: Sándor Domokos igazgató, László Zsigmond, Soós Antal, Szöllösy Lajos, Lázariés János,

Kibédy Lajos, Vigh Ferenc, Baló József, Szitás János. — A képezdei növendékek száma volt 1877/8 elején 67, 1878/9 elején 59, ez utóbbi végén 52. A közoktatási kormány ez évre »állami segélyek« címén 7000 frtot utalványozott. Két év alatt beteg volt az intézetben összesen 83, ezek közül váltóláza 22-nek, hurutos toroklobja 12-nek, hörghurutja 20-nak volt. Egy növendék bujakórban is szenvedett, egy pedig csonttörésben. Figyelmeztetési eset fordult elő az utóbbi tanévben 59, megintési 128, feddési 17, bezárási 20, ösztöndíj-leszállítási 2. Van az intézetnek önképző-köre, mely szépen működött. A könyvkötésben részt vett 48 növendék, a lombfűrészelésben 40, faragásban 14, szalmafonásban 45 növendék.

32. A magyar-óvári községi népiskola értesítője szerint a mindennapi iskolát látogatta 179 fiu és 185 leány; az ismétlő iskolát 75 fiu és 16 leány; a kereskedelmi iskolát látogatta 11 fiu. A mindkét nemű tanulóifjuság összege 466. Tanítók: Gludovácz Ferenc, vezértanító; Petrovich József, Merényi Kálmán, Barillits Mátyás; Merényiné-Millner Katalin, Foltinovic Modesztin, Wandra Benigna. (A két utóbbi az irg. testvérület (!) tagjai, a paulau szt. Vincze társulatóból. Van az intézetnek egy 50 s egy 1911 frtos tőkealapítványa, melynek kamatai a szorgalmas szegénysorsu növendékek közt osztatnak ki.

V e g y e s e k.

— **Meghívás.** A magyarországi tanító-egyletek szövetségének központi választmánya f. hó 5-én (vasárnap) délelőtt 10 órakor, a III. egyetemes tanítógyűlésből kiküldött végrehajtóbizottság pedig 11 órakor (ugyanott) tartja gyűlését. Felkérjük a választmány és bizottság tagjait, valamint az ügy iránt érdeklődő többi kartársainkat is, hogy e nagyfotosságu gyűlésre megjelenni sziveskedjenek.

— **A ceglédvidéki tanító - egyesület** f. évi október hó 27-én d. e. 9 órakor Cegléden a ref. iskola helyiségében tartandja rendes közgyűlését, melyre a t. egyleti tagok tiszteletteljesen meghívotnak. Targysorozat: 1. Elnöki megnyitó beszéd. 2. A mult közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 3. Jelentés az egyesület lefolyt évi működéséről és alá-sáról. 4. Jelentés az Eötvös-alapról. 5. Az évi számadások megvizsgálása. 6. Tisztválasztás. 7. Költségterv megállapítása. 8. Intézkedés a tagdíj-hátralékok iránt. 9. Tóth József pest pilis-kiskunmegyei kir. tanfelügyelő ur 349. sz. alatt kelt levelének felolvasása. 10. Határozat a tanító - egyesületek országos szövetségéhez leendő csatlakozás tárgyában. 11. A jövő évi közgyűlés ideje és helyenek megállapítása. 12. Indítványok. Cegléd, szeptember hó 22-én 1879. Hübner János elnök.

— **Nyilvános köszönet.** A szegedi és szegedvidéki árvizkárosult tanítók nevében alulírottak az összes hazai tanítósnak hálaköszönetünket fejezzük ki azon irántunk tanúsított lelkes áldozatkészségükért, melylyel vallás és nemzetiségi különbség nélkül siettek szerencsétlenségbe jutott kartársaik nyomoran enyhíteni. Továbbá: kiváló köszönetünket nyilváníttjuk tek Gyertyány István urnak, a budai állami tanítóképezde igazgatójának, ki lelkes fölhívása s fáradhatlan buzgalmával az általa szerkesztett »Néptanítók Lapja« utján több mint 2000 frtot gyűjtött és küldött be, — valamint mindazon tanító-egyesületek és testületeknek, ugy az összes tanügyi szaklapoknak, melyek adakozásaik és gyűjtéseik által a segélyösszeg emeléséhez hozzájárulni szivesek voltak. Szegeden. 1879. szeptember 21. A segélyző-bizottság nevében: Fodor Ferenc bizottsági jegyző, Ferenczi János bizottsági elnök.

— **Halálozás.** Neumann Salamon, budapest-fővárosi nyugdíjozott tanító, több népiskolai tankönyv szerzője, f. hó 1-én bevégezte földi pályáját. Öt évvel ezelőtt ünepelte a III. ker. tanítói kör a jeles férfit 50 éves tanítói jubileumát, mikor a kormánytól érdemkeresztet is kapott. Három év óta nyugalomban élt. Özvegyet s több gyermekeket hagyott hátra. Temetésén az óbudai lakosok kevés számmal jelentek meg. Béke poraira!

*** **Szerkesztői üzenetek.** P. K. urnak Budapesten. Miután másutt már megjelent, én nem közölhetem. — W. V. urnak Érsekújvárt. A könyvismertetés meg fog jelenni a jövő számban. — K. K. urnak Csepelben. Az egész nem közölhetem.

Weissmann Testvérek könyvnyomdája- és kiadóhivatalában

megjelenik és kapható

A MAGYAR NEMZET TÖRTÉNETE

A NÉP SZÁMÁRA.

Nagy Lajos halálától folytatja Dr. SZALAY JÓZSEF.

Új történelmi mű

arcz- és csataképekkel, levelek hasonmásaival és térképekkel.

Minden értelmes magyar embernek első kötelessége megismerkedni hazája történetével, mint az ismeretszerzés első és legszükségesebb tárgyával. Mert ha az édes anyatejjel magunkba szívjuk is mindnyájan a hazaszeretetet, de ez a szeretet csak akkor izmosul forró, tántoríthatatlan ragaszkodássá, ha nemzetünk történetéből látjuk a felénk intéző példákat: ha megismerjük a nagy Hunyadiakat, a Zrinyiek lelket emelő önfeláldozását, a Bethlenek ügyes politikáját, a Rákócziak magasztos honszerelmét.

Nemzetünk viszontagságos multját sok becses mű tárgyalja, tudósaink napról napra több eddig homályban volt lapjára derítenek buzgó kutatásaik alapján új fényt, de nincs oly mű irodalmunkban, mely minden ezen kutatások felhasználásával, de mégis önálló itélettel, egyszerű világos nyelven, népies előadásban beszélné el történetünket.

Ezek az okok vezéreltek bennünket »Magyarország Története«-nek kiadására, bár jól tudjuk, hogy az tetemes anyagi áldozattal jár. De szükséges, hégazgótló voltát tekintve, szívesen hozzuk meg ezt az áldozatot hazai mivelődésünk érdekének és bizunk olvasó-közönségünkben, hogy pártfogásával előmozdítja törekvésünket. Második sorban azt tartotuk szemünk előtt, hogy a munka árát a lehető legolcsóbbra szabjuk, hogy azt mindenki megszerezhesse, mert a magyar nemzet etének egy magyar ember házában sem szabadna hiányzani.

A »Magyar Nemzet Története« előfizetői számára az alulirt kiadóhivatal egy pompás történelmi festményről gondoskodott, mely Molnár József ismert akad. festőnk egyik kiváló műve és

»Széchy Dezső feláldozza magát Róbert Károly királyért«

czimmel a magy. nemzeti Muzeum legszebb és legbecsesebb műremeke, között foglal helyet. E festményt izléses arany-rámába foglalva előfizetőinknek 4 frt utólagos fizetés mellett adjuk, más uton nem is kapható.

Megrendelési föltételek: A »Magyar Nemzet Története« 30—32 füzetben jelenik meg százötvennél több képpel, melyek közt arczképek, csataképek, levelek hasonmásai és térképek is lesznek.

Eddig már 13 füzet jelent meg; a többi füzetek gyorsan követik egymást s havonkint két füzet kerül ki a sajtó alól. A füzetek kiállítása nagy 8-rét alakban nálunk szokatlan diszszel történik, noha egyes füzet ára csakis 30 kr., postai széküldéssel 35 kr.

Megrendeléseket elfogad minden könyvárus, a hol egyes füzetek is kaphatók.

Weissmann Testvérek

könyvnyomdája és könyvkiadóhivatala

Budapest, Ferencz-József tér 8. sz.